

ШҮМ-ЧОН ИЗОЛЫК

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 11-ше (151) №, 2025 ий ноябрь

Йошкар-Оласе да Марий Элысе Высокопреосвященнейший митрополит Иоаннын благословитлымыже почеш

ПАША ЛЕКТЫШДА УМБАКЫЖАТ ТҮВЫРГӨ ЛИЙЖЕ!

Москон да уло Русьын Святейший Патриархше Кириллын благословитлымыже почеш «Ўшанымаш ден мут» («Вера и слово») XI Тўнямбал фестиваль 2025 ий 15-19 октябрьште Моско воктенысе «Снегири» комплексыште эртен.

Фестивальым Москон да уло Русьын Святейший Патриархше Кириллын пресс-службыж ден Черкын обществе да СМИ дене кыл шотышто Синодальный пўлкаже ямдыленит. Тыгай кугу мутланымашке Руш Православный Черкын Россиясе да вес элласе 202 епархийже гыч 700 утла ен: православный журналист, епархиальный пресс-службо-влакын пашаенгышт – миенит.

16 октябрьште Моско олase Утарыше Христос лўмеш храмын Черке погын-влакым эртарыме залыштыже Святейший Патриарх Кириллым кугу куан дене вашлиймек, «Ўшанымаш ден мут» XI Тўнямбал фестиваль шке пашажым тўнгалын. Ты кечынак «У тўня да христиан цивилизаций» («Новый мир и христианская цивилизация») дискуссий эртен. Чон йўлен мутланымашке черкыште тыршыше-шамыч веле огыл, кумдан палыме шуко мер пашаен ушнен.

Марий митрополийын делегацийыштыже Йошкар-Оласе епархийын пресс-секретарже Сергей Скорик, ты епархийынак информационно-издательский пўлкажын пашаенже Николай

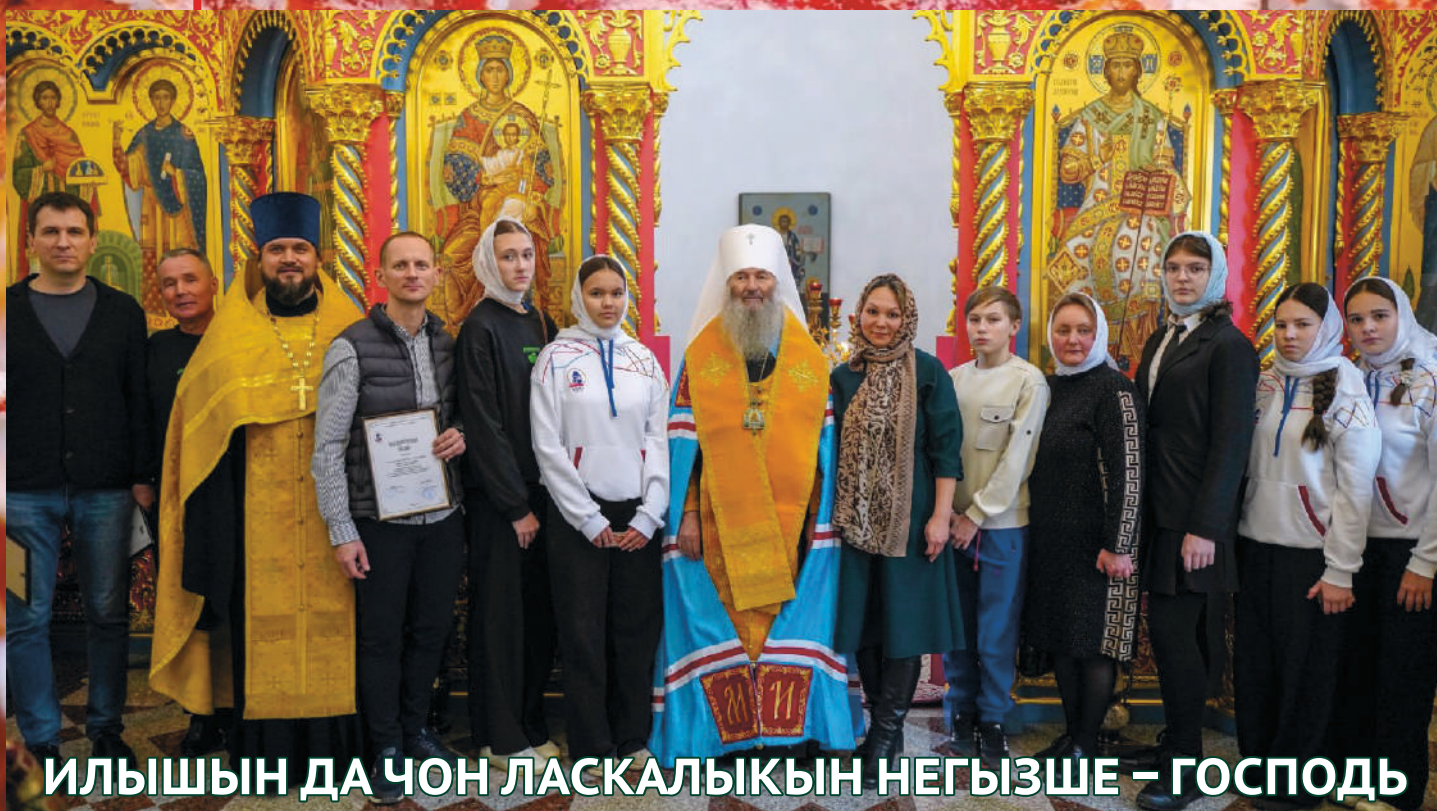
Селюнин да Йошкар-Оласе Юмын Аван «Чыла ойган-влакын Куанышт» иконыжо лўмеш храмысе Рушарня школын директоржо, блогер Валентина Пескова лийынит. Волжский епархий гыч информации пўлкам вуйлатыше Сергей Першаков ача да Волжск олase Никольский кафедральный соборын клирикше, блогер протоиерей Виталий Михеев миенит.

Фестивальын программыже пеш поян лийын: йыргешке ўстел да тўрлў дискуссий, практикум ден мастер-класс, у проект-влакын презентацийышт, калыкын ойырен налме лидер-шамыч дене вашлиймаш, черке тематикым тарватыше кинопроект-влакым ончымаш да нунын авторышт дене мутланымаш.

Фестиваль мучашлалтме кечын, 18 октябрьште, тўрлў номинацийыште сеныше-влакым саламленыт. «ВКонтакте» социальный сетьюште епархийын/митрополийын официальный сообществыже» темым авалтыше пашаште Йошкар-Оласе епархий сенышыш лектын да 1-ше степенян Диплом дене палемдалтын.

Тыршен шуктымo пашаштым тыге кугун аклыме дене ме Марий митрополийысе пресс-службын пашаенже-влакым шокшын саламлена, пеш кўлешан ты информационный пашаште ончыкыжымат Юмо полшымо дене сай лектышым тыланена.

ИЛЫШЫН ДА ЧОН ЛАСКАЛЫКЫН НЕГЫЗШЕ – ГОСПОДЬ

Святой благоверный князь Александр Невскийым пагален шарныме лүмеш Санкт-Петербург олаште III Тўнямбал спорт модмаш 9-15 сентябрьыште эртен.

Ты модмашыш Марий Эл гыч 12-14 ияш 31 школьник миен. Нуно Российын 75 регионжо, Беларусь Республик, Индонезий, Гагаузий (Молдова Республик), Сербий, Казахстан да Египет гыч толшо йоча-влак коклаште шке вийыштым тергенит.

Мемнан республикысе делегацийым сборныйын духовникше, Йошкар-Оласе епархийыште самырык-влак дене пашам ыштыме отделым вуйлатыше иерей Никита Иванов намиен. «Ўшанымашым да иктешлыкым таптыше ты спорт пайремыште лиймышт йоча-влакын ушешышт кужу жаплан шарналт кодеш. Вет тыгай кўкшытан мероприятий нунын духовный умылымашыштым кумдангда», – пўртыл толмекышт каласен батюшка Никита.

Сайын миен толмыштлан таум ыштен, Марий Элын митрополитше Иоанн Йошкар-Оласе Православный рўдерысе преподобномученице кугу княгине Елисавета лүмеш храмыште 20 октябрьыште благодарственный молебным служитлен да туныктен ойлен:

– Святой благоверный князь Александр Нев-

ский лүмеш эртарыме ты спорт модмаш тўрлў калыкын шочшыштым уша. Тыште мемнан капкылын куатше vele огыл, а көргў духовный куат тергалтеш, тудо мландымбалысе чыла сенгымашын негызше улеш. Александр Суворов манмыла, мемнан сенгымашна – Юмын кидыште. Тудо мыланна эн ончыч шкенан лушкыдылыкнам да чыла нелылыкым сенгаш полша. Илышын, чон ласкалыкын, ет-шамычдене келшен моштымашын негызше – Господь. Кызытсе сулыккан тўняште илыш рўдым арален кодаш Тудо полша да мемнам ятыр шўртньымаш деч арала. Вашлиялтше чыла нелылык годым ўшаным Тудлан пыштыман, ончыч молитвам лудын, Юмым сўрвален, кугу пашам тўналман. Тыге илаш мемнам святой благоверный князь Александр Невский туныктен да чыла кредалмаште сенген кертын. Тудын вуйлатыме дене Россий чумырген, Святой Русьым пытараш тўчышў тевтон, немыч да моло тушманым чактарен. Ужмо да ужаш лийдыме кредалмаш кызытат каен шога. Мемнан сарзына-влак сўй пасушто илышыштым чаманыде кредалыт, а кажне егын шўмыштыжў осал ден сай коклаште шолып кредалмаш кая. Кунам ме шке шўмнам яндарештена, тудо тынысле да йывыртымаш дене темше лиеш, тунам ешыш да илышыш ласкалык шындаралтеш.

Таум ыштен кумалмашке Марий Элысе спорт министрын алмаштышыже Светлана Новоселова да республикысе сборныйын тренерже-влак толыныт. Йоча-шамычым спортын тўрлў видше дене ямдылыше тренер-влаклан Марий Эл спорт министр Сергей Алексеевич Мухортовын да Йошкар-Ола ден Марий Элын митрополитше Иоаннын Тауштымо серышыштым кучыктеныт, а чыла самырык спортсменлан – Юмын Аван «Казанский» иконыжым.

Чайым йўын, чон почын мутланен шинчымек, уна-влаклан Царевококшайский иконописный мастерской мучко экскурсийым эртареныт.

КАЖНЕ ЕНГЫН ИЗИРАК НАДЫРЖЕ ТЎШКА ЙОГЫНЫШ УШНА

Кугурак ийготан енг-влакын тўнямбал кечышт 1 октябрьыште палемдалтеш. Тиде кечын паша верлашке, тунемме тўнежлашке ончычсо пашаенг-влакым унала ўжит, пайрем кечышт дене саламлен, пентгыде тазалыкым, шўм-чон куаным тыланат.

Волжский район Эмеково селасе Юмын Аван Леведмыже лўмеш храмыште ты кечылан тыршен ямдылалтыныт. Трапезныйыште погымо пайрем ўстел йыр шинчын, «Шўм йодмо почеш» лўман мутланымаш шагатым эртареныт.

Мутланышаш йодышыжат шуко уло. Шочмо элым аралаш кайыше шочшышт да пошкудышт верч чылаштын чонышт йўла, мо дене гынат полшымышт шуэш. Сандене, шке сурт сомылкаштым коден, прихожан-влак кажне кечын храмыш вашкат, СВО-што улшо воин-влак верч пырля кумалыт, шке вел сарзе-влаклан колташ пўлекым ямдылат. Сўй каен шогымо верлаште кучылташ йўнан маскировка сеткым пидыт, тепловизорный одеялым ыштат, шокшым кужун пуышо сортам велат, моло тўрлў кўлеш вургемым да кочкышым кертмышт семын погат.

Пайремыш толшо-влакым храмын настоятельже протоиерей Евгений Усков шокшын саламлен, шке кидышт дене ыштыме чыла арверышке шўм шокшыштым, сенгымашлан ўшаныштым пыштымылан кажныжлан уло чон дене таум ыштен.

Вашлиймашке Эмеково кундемыште шочын-кушшо да сўйыштў «Голос» позывной дене кредалше лейтенант Александр миен. Тудо тылыште ямдылыме пўлек-влакын кўлешлыкыштым умылтарен. Вет посылке-шамычым налмекышт, боец-влакын кумылышт нўлталтеш, шочмо кундем дене кыл пентгыде улмым шижыт, тепловизорный леведыш дене йўштў йўдым капыштым ырыктат, маскировка сетке-влак илышыштым арален кодаш полшат. Эмеково поселенийым вуйлатыше Г.В.Элембаев пайремыш толшо-влаклан сылнысем саламлымашым ямдылен, трапезныйыш куан шўлышым ешарен.

Маскировка сеткым районласе ятыр черкын, Йошкар-Оласе преподобный Серафим Саровский лўмеш да Юмын Аван «Чыла ойган-влакын Куаныш» («Всех скорбящих Радость») иконыжо лўмеш храм-влакын прихожанышт пидыт. Школышто тунемше ден студент-влак чон йўлен полшаш тыршат. Поро пашаш ушнышо кажне енгын изирак надырже тўшка йогыныш ушна, шочмо элнан куатшым кугемда.

СЕНГЫМАШ – ЮМЫН ПӨЛЕК!

Икымше сарзе священник-влак Российыште Петр I кугыжа годым лектыныт.

Ончыч нуно корабльыште лийыныт, «Тенгыз капеллан» маналтыныт, а вара сухопутный войскаштат служитленыт. Революций деч вара шукушт эн ончыч шке салтакышт деч орландарымашым чытеныт, вет Юмылан ўшаным йомдарыше салтак-влак саркуралыштым шке пастырьышт ваштареш нӧлталаш тоштыныт. Христос да ўшанымаш верч шке илышыштым пуышо нине мученик-влакын вӱрешышт тачысе военный священстве ылыжын да пенгыдемын.

Совет элыште религий ваштареш кучедалыныт гынат, ача-аван, коча-кован молитвашт шочшышт да уныкашт верч эре йонгеныт. Арален кодымо ўшанымашым Кугу Отечественный сар раш ончыктен. Сар деч вара Псково-Печерский монастырьым вуйлатыше архимандрит Алипий (Ворон) обительыш ик полкышто пырля кредалше 15 йолташыжым конден. Шӱм-чонышкышт кугурак тукумын ўдымӧ ўшан нӧшмӧ сар тул лонгасе нелылыкыште шытен да чапле саскам пуэн.

Таче СВО-што ятыр шӱдӧ военный священник служитла. Нуно Черке Таинстве-влакым шуктат, Шочмо элнам аралыше сарзе-влаклан духовный полышым пуат. Тушто штатный военный духовенстве веле огыл, тыгак приходла гыч толшо священник-влакат улыт. Мемнан епархий гыч кайыше кок священник пӧртылын, коктын але туштак улыт.

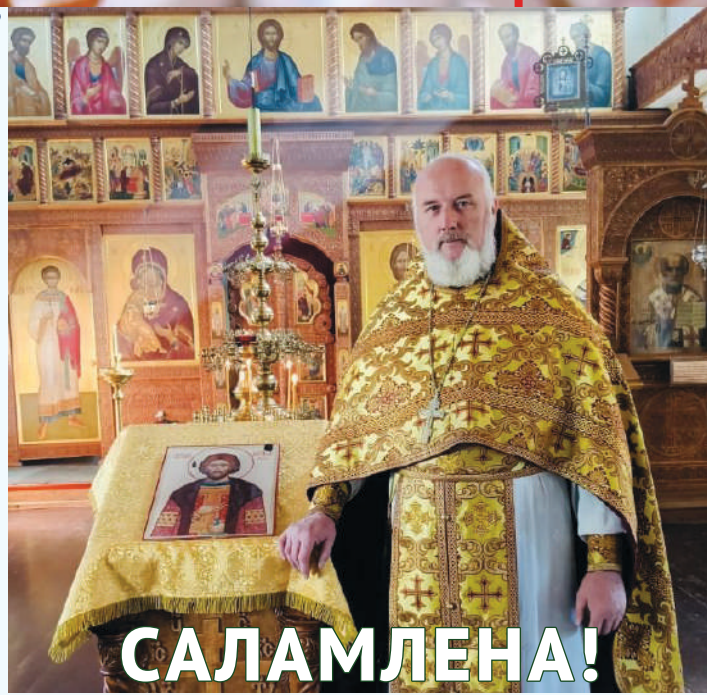
24 сентябрьыште Йошкар-Оласе преподобный

Серафим Саровский лӱмеш храмын администратий оралтыштыже СВО-што колышо военный священник-влак нерген каласкалыше галерей почылтын. Юмылан ўшанымаш да Шочмо эл верч шке илышыштым пуышо батюшка-шамыч нерген выставкым ямдылаш кӱлеш манын, тысе храмын клирикше, полковой священник иерей Георгий Колотов темлен, вет тудо шкежат сӧй каен шогымо верыште икмыняр жап служитлен.

Выставкыште Российын тӱрлӧ регионлаж гыч улшо шым сарзе священникын икмыняр фотосӱретыштым ончыктым. Нунын кокла гыч визытше Патырлык орден (орден Мужества) дене наградитлыме улыт, а коктынжо – протоиерей Михаил Васильев ден иерей Антоний Савченко – «Российын Геройжо» чаплӱм дене палемдалтыныт. Военный священникын неле нумалтышыжым протоиерей Михаил Васильев тыныс жапыштат, сар годымат ятыр ий нангаен, Россий армийыште ты паша кузе каен шогымылан вуйын шоген. Чӱчкыдын интернетыш сар илыш гыч материалым шындылын, нуныжо «Рвезе-влак, колымаш уке!!!» вуймутан да кумылым нӧлтышӧ лийыныт.

Сареш колышо-влак верч литиям Серафим Саровский лӱмеш храмын настоятельже протоиерей Александр Бачурин дене пырля полковой священник иерей Георгий Колотов, Йошкар-Оласе Воскресенский соборын настоятельже иерей Андрей Кочаков, Звенигово оласе Никольский храмын клирикше иерей

САЛАМЛЕНА!

Александр Сергуни́н служителен, вет нуно чыланат ўшанен пуымо верлаште сарзе-влакын духовный пенгыдылыкышт верч тыршат. Чоным корштарыше, но пешак кўлешан ты мероприятийыш Марий кундемыште верланыше ракетный дивизийын ветеранже-влакымат ўжыныт.

Юмылан кумалме деч вара иерей Георгий Колотов сареш колышо шым священникын илыш корнышт да подвигышт нерген каласкален. Военный священник армийым да Юмым йоратышаш, тиде кок йоратымаш илышыштыже тўн негыз лийшаш. Тунам тудо Господын ўшанен пуымо задачым сайын шукта: йырже улшо сарзе-влакылан уло чон дене полшен, чын илыш корныш виктарен, Юмылан ўшанымыштым виянден кертеш.

Выставке военный священник-влакын суапле служенийыштым умылаш, нуным пагален шарнаш да тыныс илышым арален кодышаш верч кажне еглан могай-гынат надырым ышташ кўлмō нерген шонаш тарата. Кызыт сар каен шогымо кундемыш логалше кажне ег тушманын прицелыштыже, Кугу сар годымат тыгай нелылыкым чыташ логалын огыл. Кажныжым кўшыч, кава гыч, ужмо нерген чыла военнослужащий пала. Кунам тыйым кўшыч Господь ужеш – тиде сай, но мемнан сарзына-влакым осал тушман тўткын эскера, кажне гаяк салтак ўмбаке виктарыме дрон чоҥештылеш.

Элым аралыше егын илышыже чот шерге. Самырык-влакын шўм-чон ласкалыкыштым да шкеныштым арален кодаш тыршыше батюшка-шамыч нуным шке шочшышт семын чаманат да Юмо деке лишемдаш тыршат. Вет Юмылан ўшанымаш да Шочмо элым йоратымаш ваш ушнат гын, тунам ме чыла нелылыкым сенен кертына. Кызытсе командир-шамычат тидым сайын умылат. Нунылан пример шотеш Александр Суворовым шарналташ лиеш. Чыла нелылыкым сенаш тудлан христианин илышыже полшен. Сенымашын Юмын пōлекше улмым сайын пален да Юмын кўштымым шуктен илен!

Звенигово оласе святитель Николай Мирликийский лўмеш черкын настоятельже иерей Александр Сергуни́н 60 ияш лўмгече пайремжым палемден.

Александр ача 1965 ий 28 сентябрьыште Алтай кундемысе Рубцовск олаште сочын. 1974 ийыште ешыже Марий кундемысе Звенигово олаш илаш куснен. Верысе кыдалаш школым тунем пытарымек, Александр Сергуни́н 1983 ийыште Тюмень оласе Высший военно-инженерный командный училищыш тунемаш пурен, ныл ий гыч лейтенант лийын лектын. Тиддеч вара ўмыржын коло утла ийжым Шочмо элым аралымылан пōлеклен.

2009 ийыште военныйын корныжым мучашлен, подполковник званий дене отставкаш каен, Звенигово оласе оролышо ик предприятийыш пашаш пурен. Пўрымашыже Александр Сергуниным кеч-могай кундемыште коштыктен гынат, тудо шўмыштыжō эре Юмым ашнен. Сандене, пōртылмек, пашам ыштыме гутла гычак Звениговосо Никольский черкыште пономарь семын полишкален. Тыге тудын черкылан служитлыме корныжо тўгалын.

2019 ийыште Санкт-Петербургысо Духовный семинарийым тунем лектын. Ты ийынак 22 декабрьыште Йошкар-Олан да Марий Элын архиепископшо Иоанн Александр Сергуниным диакон саныш пуртен, а кок ий гыч, 2021 ий 14 сентябрьыште, священник саныш кид пыштыме йўлам эртарен.

Таче Александр ача Звенигово оласе черкыште служитлыме деч посна епархийын ответственный пашаенже семын казак толкынлан мутым куча, тыгак тудо Звенигово оласе 3-шо номеран школын кадет корпусшын духовникше.

Тыршымыжым аклен, набедренник дене палемдалтын.

Уло кумылын Александр ачам Шочмо кечыж дене саламлена да тазалыкым, кужу курымым, Руш Православный Черкым чапландарыме корныштыжо Юмын полишыжым тыланена!

ХРИСТОСЫН ЁЖМЫЖ ПОЧЕШ ЙЫВЫРТЕН КАЙЫШЕ АПОСТОЛ

Рошто пўтын кокымшо кечынже, 29 ноябрьште, Православный Черке святой апостол да евангелист Матфейым, Христосын эн лишыл латкок тунемшыже кокла гыч иктыжым, пагален шарна.

Тудым ончыч «Алфейын эргыже Левий» манынит. Матфей лўм «Юмын пōлекше» семын кусаралтеш гынат, религиозный сайрак лўмлан тунам Левий шотлалтын. Ончыкылык евангелист Галилейысе Капернаум олаште илен да мытарь пашам шуктен, Рим кугыжанышлан налогом поген (Мк. 2:14; Мф. 9:9; Лк. 5:27). Тыгай ег-шамыч шке калыкыштым толаш шуко йōным паленит, садлан калык нуным ворлан да предательлан шотленит.

Капернаумышто лиймыж годым Господь тенгыз сер воктене налогом поген шинчыше Матфейым ужын да «шке калыкшылан йōрдымō» ты еглан каласен: «Почешем кае!» (Мф. 9:9). Господь айдемын кызыт мом ыштымыжым огыл, а ончыкыжым кō лийшашыжым пален. Мытарь-шамыч коклаште Юмо деч лўдшō да поро ег-влакат вашлиялтынит. Теве Матфеят, Юмылан йōраш тōчен, ўмыржō мучко шылым тамлен огыл, саскам да шудым кочкын илен манын, ушан туныктышо Климент Александрийский возен.

Матфей Христосын ўжмыжым уло шўм-чонжо дене йывыртен вашлийын, шке суртыштыжо пайрем сийым ямдылен, шкеж гаяк сулыкан ег-шамычым унала ўжын. Коклаштышт Иисус ден Тудын тунемшыже-влакым ужмек, фарисей-влак өпкелен ойленил: «Молан те йозак погышо языкан ег-влак дене пырля кочкын-йўйда?» Иисус вашештен: «Таза еглан огыл эмлызе кўлеш,

а черлылан. Мый чын ыштыше-влакым огыл, а языкан-влакым языкым касарыкташ да Юмо деке савырнаш ўжаш толынам» (Лк. 5:30-32).

Тылеч вара Матфей чыла погыжым йорло-влаклан пуэден да Христос почеш каен, Тудын дене пырля Галилей да Иудей кундемлаште коштын, туныктымыжым колыштын, ятыр öрыктарыше пашажым ужын. Тудын Ыресыште орланомыж годымат, Пылпомышко чапландаралт нōлталтмыж годымат свидетель лийын. Тылеч вара кандаш ий Палестиныште илен, моло апостол-шамыч дене пырля Поро Уверым шарен, икымше Евангелийым тудак возен. Тидым Иерусалимысе христиан-шамычын йодмышт почеш шуктен. Тунам тушто нуным чот шыгыремдаш, поктылаш тўналынит, сандене апостол-шамыч вес кундемлаш каяш шоненит.

Евангелийым Матфей Палестинысе иудей-влакын сирохалдей (але арамей) йылмышт дене возен, букважым еврей возыктышыным кучылтын, сандене южышт еврей йылме дене возымо манын ойленил. Евангелийым вара грек йылмыш кусаренит, а ончычсо подлинникше йомын. Кусарыме шотыштат кок семын ойлат: иктышт «Евангелист Матфей шке кусарен» манит, а весышт ты пашам святой Иоанн Богослов шуктен шонат. Кажне евангелистын II курым годсекак шке символжо уло, Матфей воктен эре Суксын образшым сўретлат.

Матфей Палестин деч вара Македоний, Сирий, Персий, Парфий, Мидий кундемлам Юмын Шомакше дене волгалтарен коштын, Эфиопийыш миен шуын. Мирмен олаште туддене лийше чудо

нерген чыла гаяк шарнымашыште ойлалтеш.

Эфиопийыште илыше шем калык тунам пеш осалланен, айдемымат кочкын. Мирмен олаште Матфей икмыняр енгым Христослан ўшанымашке савырен кертын. Тусо черкын епископшылан пеленже мийыше Платоным шогалтен, а шкеже воктенысе курыкыш кумалаш каен, эфиопшамычын шўм-чоныштым волгалтараш полшаш Господьым сөрвален. Пеш мотор самырык енгын тўсшō дене тудлан Господь кончен да пондым пуэн. Тудым Мирменысе черке омса воктен мландыш кералаш кўштен. *«Мыйын куатем полшымо дене ты пондо гыч кўкшō пушенге кушкеш, чыла саска деч коч чапле саскам пуа, вожшо гыч яндар вўдан памаш лектеш. Тиде вўд дене кō мушкылтеш, тудын чурийже волгыдемеш, а саскам кочшо кажне ег шке осалже деч эрна, поро да ўнышō егыш савырна»*, – каласен Господь.

Пондым кучен, курык гыч вонымыж годым апостол Матфей тусо князь Фульвианын ватыж ден эргыжым вашлийын. Нуныжо ия кучыман улыт улмаш. Кōргыштышт улшо ия-шамыч пеш шучкын кычкыренит: *«Пондо полшымо дене мемнам пытараи Кō тыйым колтен?»* Матфей ия-шамычым Христосын лўмжō дене поктен луктын кертын.

Господьын пуымо пондым Мирменысе черке омса воктен мландыш кералмек, Христос мом ойлен, чыла тугак лийын. Оласе калык чапле саскам кочкын, яндар вўдым йўын да шинча ончылнак вашталтын. Тыгодым апостол Матфей кўкшырак верыште шоген да Юмын Шомакым нунын йылмышт дене умылтарен. Христослан ўшаныше ег-шамыч коклаште Фульвианын ватыж ден эргыжат лийыныт. Пушенге вож гыч йоген лекше памаш вўдеш апостол чылаштым тынеш пуртен. Лишыл егже-шамычын пареммыштлан князь ончыч йывыртен, но калыкын тынеш пурымыжлан, шке идолыштым пагалымым чарнымылан чот сырен, сандене святой енгым пытараи шонен.

Апостол Матфейлан тудо йўдымак омешыже Христос кончен, кугу нелылыкым чыташыже логалме нерген шижтарен, пеленже лияш сōрен да пенгыде лияш кўштен. Эрдене храмыш Матфейым арестоватлаш князь ныл сарзым колтен. Черке деке лишемын веле шуктеныт, йырым пич пычкемыш авалтен. Сарзе-влак Фульвианлан увертареныт: *«Йўкшым колынна, а шкенжым ужын онал»*. Князь эше шукрыак сарзым колтен. Лишеммышт годым апостолым шинчам йымыктарыше кавасе волгыдо волгалтарен. Сарзе-шамыч чот лўдыныт: саркуралыштым кудалтен, мōнгеш куржыныт.

Тунам Фульвиан чыла тарзыж дене пырля шке каен, но храм деке миен шушаш годым сокыр лийын да апостоламак сōрвален. Матфей тудын шинчажым ыреслен, да князь уэш ужаш тўгалын, туге гынат ушыжо пурен огыл. Колдун улмыжлан

кōра веле полшен кертын манын, тудо Матфейым тулеш йўлалташ шонен. Шкеже, сайла койын, апостолым кидше гыч кучен да полатше велыш вўден каен. Тудын шонымыжым пален, святой ег каласен: *«Чоя орландарыше! Шке Юмем верч чыла чыташ ямде улам! А тый сатанан ышташ кўштымыжым шўмышкет пуртенат гын, тидым вашкерак шукто»*.

Матфейын кид-йолжым пудаленыт, ўмбакаже кукшо укшам ораленыт, сайын йўлыжō манын, вишкыде кишым йоктарен ылыжтеныт. Тул ора ончыч кавашке шумеш нōлталтын, а вара иземын да йōрен. Апостолын илыше кодмыжым ужын, князь кугурак тулотым ылыжташ да, куатшым кугемдаш шонен, йырже 12 шōртнō идолжым шогалташ кўштен. Тулым уэш ылыжтымекышт, виян тулйылме идол-шамычым шыштым шулыктымō семын шулыктен. Нунын кōргышт гыч кугу кишке гай койшо тулйылме лектын да Фульвиан велыш лупшалтын. Тудыжо тул лонгаште кийыше святойымак сōрвалаш тўгалын да илыше кодын.

Тунам князьын шонымашыже вашталтын, Матфейым утараш кўштен, но апостол шке чонжым Господьлан пуэн шуктен. Йўлыдымō капшым шōртнō носилкаш пыштеныт, чапле вургем дене леведын, князьын полатышкыже нангаеныт. Фульвиан тудым кўртнō ковчегыш пышташ да тенгызыш кудалташ кўштен. *«Матфейын Юмыжо тудым тул гыч тичмашым луктын, вўд гычат тыгак луктеш гын, мыят Тудлан ўшанаи тўғалам»*, – манын князь.

Йўдым епископ Платонлан апостол Матфей кончен да каласен: *«Эрла тенгыз серыш, князьын полатше деч эрвелышкыла кай. Тушто капем кияи тўғалеш»*. Тенгыз серыште мумо кўртнō ковчегым епископ ден христианшамыч храмышкышт конденит. Тыгай чудым ужаш Фульвианат миен да Христосын Ик Чын Юмо улмыжлан ўшанымыжым чылашт ончылно каласен, ковчег воктек лишемын, святой деч прощенийым йодын. Тынеш пураш кугу кумылжым епископ Платон шуктен. Лўмжым каласаш тўғалме деч ончыч кўшыч йўкым колын: *«Тудым Фульвиан манын ит лўмдō, а Матфей ман!»*

Юмын кўштымō почеш апостолын лўмжō дене тынеш пуртымō князь илышыште тудын гаяк лияш тыршен. Эл вуйлатыме паша деч корангын, пресвитер лийын. Кум ий гыч епископ Платонын колымекше, тудлан апостол Матфей кончен да Эфиоп Черкым шке кидышкыже налаш кўштен. Епископ саным налше Матфей шочмо калыкшым Христослан ўшанымашке конден, шкежат Юмылан йōрышын кужун илен.

Евангелист Матфей ден епископ Матфей, мыланнат Юмын кугыжанышын наследникше лияш манын, Юмын престол ончылно пырля кумалза! Аминь.

ХРИСТОСЫН ЙӨРАТЫМАШЫЖЕ МЕМНАМ УТАРА

Колышо-влакым ушташ идалык мучко
Черкын палемдыме ятыр кече уло.

Теве ноябрьыште Димитриевский поминка уло, тений тудо тылзын икымше кечыштыжак толеш. Мемнам коден кайыше родо-тукымнам ушташ кўлмө нерген святитель Лука Войно-Ясенецкий тыге умылтарен:

– Колышо южо ег родо-тукымжылан омешыже конча да чот ойганен але шортын каласа: «Молан мыйын верч от кумал?» Илышдан пыртартыш кечыже марте нунын верч кумалза, вет иктажше шке сулыкшылан көра уда верыш логалын гын, шке чонжо верч ынде сөрвален ок керт. Полшаш лийме ўмбач тидым она ыште гын, нуно мыланна өпкелен ойлат: «Святой Литургийым кажне кечын служитлат, Вўрдымө Жертвым кондат, тунам молан те мемнан сулыкнам касарымым ода йод?» Көн лўмжым родо-тукымышт запискыш возат, священник нунын чон ласкалыкышт верч просфор гыч ужашым луктеш да Литургий мучаште нуным Чашыш, Христосын Вўрышкыжө пышта. Тыгодым батюшка молитвам лудеш: «Господь, тыште шарныме кулет-влакын сулыкыштым Шке святоет-влакын кумалмышт дене Тыйын кугун пагалыме Вўрешет муш» («Омый, Господи, грехи поминавшихся здесь, честною Твоею Кровию, молитвами святых Твоих»). Вес тўняште орланыше родо-тукымнан сулыкшо ты священнодействий дене мушкылтеш да чонжылан куштылгырак лиеш. Чўчкыдын тыге ышталтеш гын, тудын орланымашыже лушка, ыштыме чыла сулыкшым Юмо шўрен кертеш. Тидыже мландымбалне ылыше-влакын чаманымышт да поро кумылышт улмылан көра шукталтеш.

Кунам ме Юмо деч иктаж-мом шкаланна йодына да йодмына шукталтым ужына гын, ўшанымашна пенгыдемеш. Колышо-влак верч кумалмынан шукталтымжым вашке палаш ок лий. Эрыкталташ, яндарешташ, Пылпомышысо Кугыжан шыдыжым шўраш мыняр полшен кертмына Господьын Лўдыкшө судыштыжо почылтеш, сандене тидым ме кызыт кугу ўшан дене ыштышаш улына. Тыге Юмым да лишылым йўраташ кўлмө кок кўштымашыже шукталтеш. «Юмым йўратымаш Юмын службыш кошмо

гоч палдырна» манын ойлен святой Иоанн Лествичник. Кө Юмын храмыш вашка, тушто тўткын колышт шога, шўм-чонжым да ушыжым духовный кочкыш дене тема – тугеже тудын көргыштыжө Юмым йўратымаш ила!

Лишыл енгым йўратет гын, тудлан ала-мо семынат полшаш тыршет. Мландымбалне ылыше-влак шкеат могай-гынат йўным муын кертят, вес енгын полшыжланат энертат. Вес тўняш кайыше лишыл айдемет, ончыч колышо родо тукумет верч чон йўлен кумалше вес ег уло мо? Сулыкшым касарен шуктыде колен колтен, а колыдымо чонжо Пылпомыш Кугыжанышлан ямде огыл да кужун орланаш тўналеш гын? Господьын Лўдыкшө судшо марте полшен шукташ манын, христиан Черке чот кумалеш, тидлан энерташ вашкыман.

Достоевскийын «Братья Карамазовы» романыштыже старец Зосима тыге ойла: «Иктаж поро пашамыштынет, а иктажшым чиктен шогалташ, пукшаш, эмым налын пуаш, лыпландараш йўнет уке гын, Юмылан тыге кумал: «Господь, кө ты секундышто Тыйын ончыкет шогалын, нунын чоныштым лыпландаре». Вет колышо ег-влакын чонышт мландымбач кавашке метроном шолткымо семын икте почеш весе каят. Тидлан ны окса, ны кугу нелылыкым чытымаш ок кўл, ўшанымаш да весе-влаклан полшаш ямде кумыл кўлеш.

Шўгар ўмбаке ыресым шогалтыме да колышо енгын кидышкыже ыресым кучыктымо нерген Святогорскын митрополитше Арсений тыге умылтарен: «Пагалыме иза-шольо ден акашўжар-влак, ырес – Христосын сенгымашыжым ончыктышо знамений, сандене ме колышо енгын кидышкыже ыресым кучыктена. Христосын Кокымшо гана толмыж годым ылыж кынелше енгын кидыштыже палдарыше пале лийже. Шўгар ўмбака тидлан көрак шогалтена. Совет власть жапыште шўдырым, памятникым ышташ тўналыныт... Но тиде мом пуа? Христосын ыресие кажныжлан утаралташ ўшаным пуа, вет Христос ыресеш мемнам утарышаш верч Шке кумылын пудалалтын. Тудын йўратымашыже мемнам утарен да утара».

Илыш гыч

ПӖРЪЕНГЫН СӖРЫМЫЖӖ

Ик эн ўшанле прихожанкемын Александр марийже Юмылан ўшанен огыл. Пелашыжын черкыш коштымжлан сырен, Юмын йоратымыжлан ушкален, иктаж-могай святыне нерген ойлымым колышт кертывн огыл. Тудын тынеш пурдымо улмыжлан ватыже пешак азапланен, марийжым тўрлӧ семын сӖрвален, шортын. А тудыжо шкенжын «кӧ уламжым» ончыкташ тыршен. Ялысе моло пӖрѐн-шамыч дене пырля аракам йўын шинчымыж годым «Нигунам тынеш ом пуру» манын товатлен.

Прихожанкемат чакнаш шонен огыл, пелашыжетынеш пурыжо да чонжо утаралт кертше манын, шкеат эре кумалын, мыйымат, моло прихожаншамычымат кумалаш йодын. Юмо чыла ыштен кертеш манын, пенгыдын ўшанен. А ялыште ты пӖрѐнгын могай ўскырт улмыжым пален, ты сомылын шукталт кертмыжлан шукышт пешыжак ўшанен огытыл, но кертмышт семын полшаш тыршенит. Апостол Павел ожнак каласен: «*Юмын судшо тергаш лийдыме, Тудын корныжо шымлаш лийдыме! Кӧ Господьын кӧргӧ шонымыжым пала? Кӧ Тудлан канашым пуышо лийын?*» (Рим.11,33).

Теве шошо толын шуын, Варзуг энгерыште ий шуалген. Колхозник-шамыч корныш лектыныт, трактор дене энгерым вончен кертывна шоненыт. Руль воктене Александрын эн лишыл йолташыже шинчен. Тракторын ий йымак каяш тўналме деч ончыч тудыжо напарникшым кабин гыч шўкалын шуктен, а шкеже лектын кертывн огыл. Саде тракторист пеш поро айдеме лийын, сандене тудын верч уло села шортын. Самырык ватыже кум эргыж дене тулыкеш кодын.

Отпеваний лийын кертывн огыл, вет тиде пӖрѐнгат тынеш пурдымо улмаш, сандене чонлан эшеат нелын чучын. «*Тудлан ынде кузе полшен кертывна?*» – йодыныт еҥ-влак икте-весыштым. Ны чоным лыпландарыше молитва, ни чаҥ йўк шоктен огыл, чылажат арака йўмашке веле савырнен. А мом ынде ыштет?

Марийжын вучыдымо ойган мучашыжым ужын, тулык вате эргыже-шамычым тынеш пурташ шонен пыштен. Кандаш ияш эргыжлан Александрым, ачажын эн сай йолташыжым,

кресачам ышташ кутырен келшенит. Тудын деке йодаш изи рвезым шкенжымак колтеныт. Тулыкеш кодшо йоча Александр деке мӧнгыжӧ толын, тудын кидшым кучен да каласен: «*Саша чўчў, ачам олмеш лияш манын, мыйын кресачам лияш келше*». Тиде ошкыл, конешне, Юмо деч лийын да вигак шўмышкӧ шуын. Тыгай годым ала-могай осал чонан еҥат отказен ок керт ыле.

Мый нуным тынеш почела пуртенам: ончыч – Саша чўчўм, вара – кресэргыжым. Мо ышталтым ончен, Александрын пелашыже храм омса воктен шып шоген. Тыгай кугу таинстве лугыч марийже трук ынже курж манын, садак кунар-гынат ойгырен докан?

Конешне, нигӧ нигушко куржын огыл, чылажат шке радамже дене сайын эртен, вет тиде Юмын эрыкше дене ышталтын. Тынеш пуртымаш Юмын кидше дене шукталтмылан верысе калык вигак ўшанен, ты историйым кужун шарнен.

Мурманск ден Мончегорскын митрополитше Митрофан (Баданин),
«Мой XX век: К чему призвал Господь»
шарнымаш книгаж гыч.

ГОСПОДЬ ТЕНДАМ ЧЫЛА ОСАЛ ДЕЧАТ АРАЛЫЖЕ

Суткаште 24 шагат улмо семынак Святой Иоанн Златоуст 24 кўчык молитвам возен.

Кастене лудшаш молитваже-влак коклаште иктыже тыге йонга: «Юмо, мыйым осал ег-шамыч деч, ия-шамыч деч, шакше шонымаш деч, керек-могай йордымӧ паша деч арале». «Осал ег-шамыч деч арале» манын йодмыжым эн ончыл верыш шындыме, вара иже ия-шамычым, шакше шонымашым да керек-могай йордымӧ пашам ушештарыме.

«Молан тыге?» манынат шоналташ лиеш, а тиде радамым пеш чын ыштыме. Суксо-шамычын аралымыштлан да Юмын чарен кертмыжлан кӧра ия-шамыч шкешт мыланна кугу осалым ыштен огыт керт. Мом шонат, тудым ышташ нунылан эрык пуалтын огыл, тыге лийын кертеш ыле гын, икмыняр секундышто мемнам пуракыш савырат ыле. Нуно ег-шамычын койыш-шоктышыштым локтылыт да ег-шамыч гочак ўчим ыштылыт. Осал ег – нунын осалым ышташ шонымыштын саркуралышт. Тыгай егже иян кучылтмо ўзгарышкыже савырнымыжым огеш умыло,

осалым шке кумылын ыштенам манын шона.

Ача-ава-влак, шочшыдам школыш ужатымыда годым, пожалуйста, «Ачан, Эргын да Святой Шўлышын лўмеш» манын ыреслыза. Нуно тидым ышташ огыт пу гын, кеч окна гоч ыреслыза да суапландарыза, «Юмо, мыйын шочшем осал ег-шамыч деч, ия-шамыч деч, шакше шонымаш деч, керек-могай йордымӧ паша деч арале» манза. Нунылан иктаж уда кочкыш-йўышым, аяр веществам, шакше сўретан ончышым але осал пашам шукташ оксам темлат гын, тидым ия огыл, а иян кўштымыжым шуктышо айдеме ышта.

Тыгак айдемын осал йылмыже, Юмын да Тудын чынже ваштареш ойлен, шоям шарен кертеш. Южо ег чынжымак чот лўдыкшӧ. Кузе черле ег, ўчим ышташ шонен, шке чержым лўмынак шаркален кертеш, йылмыжым кучен кертдыме айдема ег-влак коклаште осал шонымашым шара, икте-весышт дене сырыкта, ончыкыжым вўр йогымашке шуктен кертмыж дечат ок лўд. Тыгай ег деч аралалташ да корангаш кўлеш.

Шке калыкшын чотшым палаш манын, Юмо икана Давид кугыжалан переписыым ышташ кўштен. Тудыжо переписыым жапыштыже ыштен огылат, Юмын сырыктен. Господь тудлан кок нелылык гыч иктыжым ойырен налаш темлен: тыйым але ег-влакын кидышкышт пуаш, кудышт тыйым чытен огыт керт да тўрлӧ семын ўчим ышташ тўналыт, але Юмын кидыш логалаш келшет, да Тудо тыйым Шке эрыкше почеш наказатла? Айдемын кидыштыже чаманымаш укем пален, Давид тунам Юмын эрыкыштыже лийшашым ойырен налын, вет Юмо Шкеак наказатла да Шкеак чамана.

Сандене ты кўчык молитвам эреак шарныза: «Юмо, мыйым осал ег-шамыч деч, ия-шамыч деч, шакше шонымаш деч, керек-могай йордымӧ паша деч арале». Тек Господь тендам, чыла шочшыда ден уныкадам осал ег-шамыч деч арала, тек Тудо чыладам ия-шамыч дечат, шакше шонымаш дечат, керек-могай йордымӧ паша дечат арала!

Протоиерей Андрей ТКАЧЕВ

ЮМЫН ШЎМЖӧ

«Йоча-влак яндар шўман улыт» манын таклан огыт ойло. Нуно поро кумылан, волгыдо шинчаончалтышан, сайым vele шонышо улыт.

Язык да уда койыш але пижын шуктен огытыл. Сандене южо йодышлан изирак-шамыч кугурак ег дене тагастарымаште чынрак вашмутым пуэн кертят. Южгунамже чытак ӧрыктарат.

Мыйын Кира кресўдырем уло. Икана тудо Юмыным да осалын шўмыштым сўретлен. Осалын шўмжым шем чия дене чиялтен, а Юмыным – йошкарге дене. Адакше Юмын шўм кӧргеш эше кум шўмым сўретлен шынден. Кузе вич ияш йоча кугыенын умылтарыме деч посна чын Юмын тыге пала? Тиде – кугу йодыш. Тыгай истиным ару шўман ег vele шижын мошта.

Тиде проста, но шонаш таратыше йоча сўрет вес тўня улмо нерген шижтара, Юмын кумда шўман улмыжым пентгыдемда.

**Регина АКТУГАНОВА,
Йошкар-Ола**

ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	ВС
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

— пища с растит. маслом
 — пища без растительного масла
 — разрешение на рыбу
 — скромная пища без мяса
 — разрешение на икру
 — разрешение на вино
 — воздержание от пищи
 — сплошные седмицы
 — постные дни
 — особое поминовение усопших

1 – Димитриевский поминка.

4 – Юмын Аван Казанский

иконыжын кечыже.

5 – Господьын изажын, святой апостол Иаковын, кечыже.

6 – Юмын Аван «Чыла ойган-влакын Куанышт» иконыжын кечыже.

8 – Кугун орланыше святой Димитрий Солунскийын кечыже.

НОЯБРЬ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

10 – Кугун орланыше святой Параскева Пятницан кечыже.

18 – Москван да уло Русьын патриархше святитель Тихонын кечыже.

21 – Архистратиг Михаил ден Пылпомышысо капдыме Куат-влакын погынышт.

22 – Юмын Аван «Вашке Колыштшо» иконыжын кечыже.

26 – Святитель Иоанн Златоустын кечыже.

27 – Апостол Филиппын кечыже.

28 – Преподобный Паисий Величковскийын кечыже.

Иисус Христосын Шочмыж лүмеш пүтö тўналмыш.

29 – Апостол да евангелист Матфейын кечыже.

Ик селаште илыше нужна кугызан ик поянлыкше гына – чапле ош имныже – лийын. Кугу оксан енг-шамыч тудлан сай акым темленыт гынат, шонгыен ужалаш көнен огыл. А ик эрдене вўташте имне лийын огыл. Селасе енг-шамыч шке шонымыштым вожылде ойленыт:

– Ораде коча, тыгай чапле ош имным садак шолыштыт манын, йөршын шоналтен отыл мо? Шукертак ужален колтет гын, тыгай ойгым от уж ыле.

– Вўташте кызыт имне уке, мый шкежат ужам. Но тиде сайлан але осаллан – але каласен ом керт. Мо эрла лиеш, тидымат ом пале, – ласкан пелештен шонгыен.

Кок арня гыч ош имныже пörтылын. Тудо шкеак эрыкыш лектын каен улмаш да пүртүс лонгаште ракатланен коштын, а ынде пеленже ятыр ир имным конден. Тидланже пошкудо-шамыч чот öрыныт.

– Кочай, тый адакат чыныш лектыч. Имнет ойгылан огыл, а кугу пиаллан йомын улмаш. Ужат, суртышкет могай поянлык шке толын, – икте-весыштым ончылташ төчен ойленыт нуно.

– Имнын пörтылмыжым да пеленже эше весе-шамычым кондымыжым мыят ужам, но умбакыже мо лийме шотышто нимом каласен ом керт, – вашештен кугыза.

Шонгыен арам кокытелана манын, шукушт шоненыт, но шкаланже луктын ойлен огытыл.

Икана кугызан эргыже ир имным кушкыж кудалышташ шонен. Ик имныжым туныкташ тōчымыж годым тудыжо самырык пörьенгым мландымбаке виян кудалтен, тыге кок йолжат тугалтын. Погынен толшо пошкудо-шамыч чаманышыла койыныт:

– Кочай, ты ганат тый чыныш лектыч. Имне-шамычын толмышт тылат ойгым веле кондыш. Чыла ўшанет эргычлан ыле, а тудо коштын кертдыме лие, а тый ынде ончычсо дечат нужнаш кодыч.

ЕНГЫН ПИАЛЖЕ ДА ОЙГЫЖО ЮМЫН КИДЫШТЕ

– Эргым кок йолжымат туген, шке шинчам дене ужам, но тиде сайлан але осаллан да умбакыже мо лийшаш нерген нимом раш ом пале. Илышыште чылажат шонен шудымын вашталт кертеш, – шоналтен ойлен шонгыен.

Икмыняр кече гыч сар тўгалын, самырык пörьен-шамычым элым аралаш нангаеныт, кугызан чолак эргыже веле каен кертын огыл. Пошкудо-влак ынде тудлан öпкелен ойленыт:

– Эргына-шамыч сарыш каеныт, а ир имне дене орадыланыше шочшет мōнгыштö кия, нимогай йўштö-шокшым ок уж.

– Тидын шотышто мый адак нимом каласен ом керт. Мо сайлан, а мо осаллан ышталтме нерген ик Юмо гына пала. Кажне айдемым ончыкыжым могай нелылык але тергымаш вуча, тидымат ме она пале. Мо лиймылан акым шке семын пуаш да мо лийшаш нерген шонен лукташ ида вашке, вет кажне енгын пиалже да ойгыжо Юмын кидыште, чылажланат ме Тудын ончылно мутым кучаш тўгалына.

КУАНАН ЧИЯЛТЕНА

ИКЫМШЕ ЛУМ

Икымше лум таче толын.
 Ме, йоча-влак, юарлен,
 Уремыш лекна погынен,
 Теле толмым чот вучен.
 Ош лумлан пеш куанен
 Толыт вес урем гычат.
 Лум орам чумыртен,
 Мөчöрым тушкат чыланат.
 Кылмыше күтүчö-влак
 Ялыш вольыкым пуртат.
 Мландым ош лум петырымек,
 Писынак поктен каят.

Ольга КУДРЯШОВА

ШОЛШО ВҮД

Икана ўдыр ачажлан вуйым шийын:

– Ачай, тыгай илыш деч моткоч ноенам, түрлө нелылык, умылыдымаш, тругыжландарыше йодыш-влак лектынак шогат. Нуным сенгаш төчен, виемат кодын огыл. Мом ышташ, ончыкыжым кузе лияш?

Ачаже, ик мут пелештыде, икгай кум кастрюльым тулыш

шынден, кажнышкыже икнарак вўдым темен. Иктышкыже кешырым, весышкыже кўчымö муным пыштен, а кумшышкыжо кофем шавалтен. Вўд шолаш пурюмеке, икмыняр жап гыч пörьен кастрюль гыч кешырым, муным луктын, кумшо кастрюль гыч кофем темен да ўдыржö деч йодын:

– Могай вашталтышым ужат?
 – Муно ден кешыр кўыныт, а кофе вўдеш шулен, – вашештен ўдыр.

– Уке, ўдырем, ўмбач ончал-маште гына тыге коеш. Ончал теде: пенгыде кешыр пушкыде-мын, а вашке пудырген кертше да вишкыде муно, мөнгешла,

пенгыдемын. Тўжвал тўсышт тугаяк кодын, лач шолшо вўд полшымо дене нунын көргышт вашталтын. Тыгак айдеме денат лийын кертеш: иктаж нелылыкыш логалмек, тўжвачын пеш патырла койшо ег ўнардымыш савырна, а вийдымыла койшо пенгыдемеш гына.

– А кофе? – йодын ўдыр.
 – О-о, тыште эн онгай сўретым ужаш лиеш. Кофе чынак шулен, да тыге когартен кертше шолшо вўдым тамле йўышыш савырен. Илышыштат тыгак, ўдырем, нелылыкым, лўдыкшым ваштал-таш тыршыман, туддеч пайдам налын, сайыш савырыман.

"ШЎМ-ЧОН ИЗОЛЫК" МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ

Учредитель: "Руш Православный Черкын Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)" религиозный организаций.

Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.

Тираж: 1500 экз. Формат - А-4-12. Заказ №

Журнал лекме жап - 6.11.2025 ий.

0+ - знак информационной продукции согласно ФЗ от 29.12.2010 г. №436-ФЗ.

Журналым редакцийште погымо да верстатлыме. "Стринг" ИПФ ООО-што савыктыме. Адресше: 424007, Йошкар-Ола, Строитель урем, 95, 101А корпус, 12-12А пöлем.

Редакцийын да издательын адресышт: 424000, Йошкар-Ола, Вознесенский урем, 81, 224-ше пöлем.

Тел.: (88362) 45-39-54.

E-mail: marlagazet@mail.ru

Тўн редактор: Н.В. Чузаев (протоиерей).

Редакционный совет: И.А. Сапаев (иерей), Д.В. Смирнов, А.П. Чемякова, А.В. Эманова.

Компьютер дене келыштарыше: Д.В. Смирнов.

Ак - кутырен келшыме почеш. Авторын да редакцийын шонымашышт түрлө лийын кертят. Серыш-влак мөнгеш огыт колталт.

**РЕДАКЦИЙ ЙОДЕШ: ЖУРНАЛЫМ ШАЛА
 КЫШКЫЛТАШ ОГЫЛ. ЛУДЫНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!**